

Kako bi Ljubljana postala evropska prestolnica

MLJAČ Matej, Sob 11.03.2006

Kakšno vizijo in podobo naj bi imela Ljubljana, je predvsem odgovor na zahteve časa. Sedanjega in prihajajočega. Je želja po kakovostnem urbanem življenju z razvojnimi možnostmi in močno karakterno razpoznavnostjo, ki mesto dela razpoznavno v globalni svetovni tekmi. V podobi in funkciji evropske prestolnice Republike Slovenije.

Ljubljana je kot deželno mesto z močnim baročnim pečatom na prelomu iz 19. v 20. stoletje, zlasti po potresu 1895, na osnovi regulacijskega urbanističnega načrta Maksa Fabianija in po zaslugi zavzetih in sposobnih županov dobila vse atribute deželne prestolnice. Mesto je zgradilo reprezentančne objekte kulturnega, javnega in upravnega značaja: Deželni muzej 1885 – današnji Narodni muzej, Filharmonijo 1891, Deželno gledališče 1892 – današnja Opera, Nemško gledališče 1911 – današnja Drama, Jubilejni most 1901 – današnji Zmajski most, Hotel Union 1905, Prešernov spomenik 1905, Palača deželne vlade 1895 – danes sedež vlade RS, Sodna palača 1902, Palača deželnih stanov 1902 – današnja Univerza. In to ni vse. Objekti so bili zgrajeni na nivoju evropsko primerljive arhitekturne in tehnološke ravni z angažiranjem takratnih uglednih arhitektov in stavbenikov srednjeevropskega prostora.

Za samostojno Slovenijo velja miselnost stihije, prizidkov, meglenih predstav in neprofesionalnega načina dela političnih elit, vse kot dediščina bankrotiranega političnega sistema. V vseh petnajstih letih se ni zgodilo nič pomembnega, strateško načrtovanega, če odmislimo zaključek gradnje avtocestnega obroča v okviru DARS. Zgodilo se je nakupovalno središče BTC, a na škodo mestnega jedra, ki je ekonomsko obubožalo, propadlo je gospodarsko razstavišče in podobno.

V glavah posameznih politikov so nastajali nebulozni projekti, kot so: vzpenjača na grad brez novih parkirnih mest v središču mesta, povečanje Plečnikovega stadiona brez možnosti ureditve prometnega dostopa in mirujočega prometa za denar, s katerim se da zgraditi nov stadion, tisoče stanovanj v Stanežičah, da bo še dodatno obremenjena prometna in komunalna infrastruktura, v središču mesta pa ostajajo nepozidane in degradirane gradbene površine.

Predlagam, da poleg baročne, popotresne, banovinske ter socialistične ustvarimo novo, peto Ljubljano, prestolnico demokratične neodvisne Slovenije – evropsko prestolnico. V razmislek navajam predloge in ideje, od katerih so nekatere že stare, toda neuresničene, in nove:

1. Vse mestne vpadnice popolnoma rekonstruirati, prometno in tehnično z upoštevanjem tramvajske proge in jih urbanistično zasnovati za »main-street« arhitekturo z nadomestitvijo vseh objektov, ki temu ne ustrezajo. Da bodo lastniki devastiranih objektov in površin ob vpadnicah razumni in voljni prodajalci, je treba vse te površine obremeniti z mestno zemljiško rento, ki jo lahko plačujejo samo lastniki ustrezne intenzivne pozidave.

2. Vse kmetijske površine znotraj AC obroča opredeliti kot zazidljive.

3. Vstop železniških tirov z zahoda in severa do PCL (Potniški center Ljubljana) je treba izvesti na novo s poglobitvijo za dva nivoja v istem ali novem koridorju, o čemer so tekle razprave že v petdesetih letih 20. stoletja.

To je treba storiti v okviru izgradnje CPC ali prej, sicer se za vedno odpovemo poglobitvi te prometnice, ki mesto deli. Poleg tega je treba speljati Tivolsko cesto od križišča s Tržaško do križišča z Dunajsko kot tudi Celovško od križišča z Rusko ulico (pivovarna Union) do Gosposvetske v podzemni tunel. Na ta način bi se parkovne površine Tivolija, očiščene športnih objektov, neposredno spojile z mestno stavbno strukturo, stik pa bi ponujal reprezentančno pozidavo javnih objektov, kot so novo Državno gledališče, Državna opera, Ustavno in vrhovno sodišče in drugi državotvorni objekti.

4. Dograditi notranji prometni ring in znotraj njega obnoviti in revitalizirati vse, kar je kvalitetno grajeno, zapolniti vrzeli, pozidati nepozidane površine ter nadomestiti vse, kar je moteče. Obvezno graditi parkirne površine pod novogradnjami, zgraditi parkirne površine vsepovsod pod javnim dobrim (trgi, parki, tržnici), kjer je to tehnično možno, in se končno otresti poplave pločevine po trgih ter jih nameniti pešcem. Z odstranitvijo nekvalitetno grajenih objektov (npr. ob Petkovškovem nabrežju) ustvariti površine za nakupovanje in preživljanje prostega časa in s tem omogočiti vrnitev trgovin v mestno jedro. Reprezentančnim zgradbam, naprimer Kresiji, dati nov namen, saj sedanji ne ustreza nikomur in jo dolgoročno devastira. Razsuto mestno upravo spraviti pod eno streho in omogočiti uradništvu sodobne delovne razmere, meščanom pa prijazen servis.

5. Dotrajane športne objekte v parku Tivoli – halo Tivoli, kopališče Ilirija in bazenski objekt odstraniti. Nove tovrstne objekte, tudi nogometni stadion in dodatni merkantilni program, kar danes tovrstne objekte dela atraktivne tako za obiskovalce kot investitorje, zgraditi ob obvoznici v Tomačevem, kjer je primerna prometna dostopnost za masovne prireditve in obstaja prostorska možnost ureditve potrebnih parkirnih površin. Sproščene površine v Tivoliju nameniti ponovno parku, za kar so bile nekoč namenjene in urejene.

Obstoječi stadion obnoviti in ga nameniti meščanom za vsakdanje športne aktivnosti. S to rešitvijo odpadejo vsi prometni zamaški v mestu, povezani z velikimi športnimi in zabavnimi prireditvami.

6. Gospodarsko razstavišče – Ljubljanski sejem prestaviti na južno obvoznico ob izvoz za center oziroma Barjansko cesto. Občasni sejemske dogodki tako ne bodo dodatno prometno obremenjevali mestnih ulic, obiskovalcem pa bo zagotovljen optimalen prometni dostop. Sproščene površine odstranjenega razstavišča na novo pozidati, tako da se jim priključijo tudi okoliške proste površine – nezazidana oziroma zazidana zemljišča objektov ob Linhartovi in Železni cesti, ter obenem dokončati akademski kolegij in tako pridobljen kompleks nameniti potrebam ljubljanske univerze oziroma fakultet – ustvariti Ljubljanski univerzitetni kampus. študentje bodo tako v mestu, navezani na njegov merkantilni program in z enostavnim dostopom do prometne glave – centralnega potniškega centra.

7. Ministrstva in državna uprava, nastali zaradi ustanovitve samostojne države, so razseljeni po vsej Ljubljani v lastnih in najetih objektih, kar objektivno onemogoča racionalno in učinkovito poslovanje. Predsednik države nima svoje rezidence, ki bi bila simbolna in mu protokolarno pristojni, ampak domuje v prostorih nekdanje deželne vlade, pred katero ni primerne prostora za protokol.

Parlament domuje v bivši Skupščini, ki je v bistvu prizidek starejši stavbi, s pročeljem proti velikemu parkirišču, kjer je protokolarni ceremonial nemogoč. Po preselitvi parlamenta v novo stavbo bi bila lahko nekdanja Skupščina preurejena v muzej slovenske nacionalne zgodovine, saj stoji nasproti Narodnega muzeja.

Navedeno stanje je v začetni fazi samostojne države razumljivo, vendar je po 15 letih čas, da se pričnemo obnašati državotvorno in racionalno glede organizacije in stroškov. Ne nazadnje je to tudi pomembno na simbolni ravni, kaj nam pomeni samostojna država.

Zato predlagam gradnjo novega mestnega jedra z državotvornim karakterjem slovenske države na zemljiščih, pridobljenih s selitvijo pivovarne Union na primernejšo lokacijo, z odstranitvijo Železniškega zdravstvenega doma ter Petrolove črpalke, vključujoč proste travniške površine med sedanjo Tivolsko cesto in železnico kakor tudi parterne površine, pridobljene s poglobitvijo prometnic. Torej od Bavarskega dvora do stavbe pivovarniškega muzeja ob Ruski ulici, ob sedanji Tivolski in Celovski cesti z neposredno navezavo na Tivoli zgraditi nov slovenski parlament, vladno palačo z vsemi ministrstvi ter državno administracijo.

Cekinov grad v Tivoliju, ki bi bil osvobojen sosedstva hale Tivoli, preurediti v rezidenco predsednika Republike.

Palače vseh treh vej oblasti, ki oblastveno tvorijo trikotnik, bi bile tudi dejansko v trikotniku ob Tivolskem parku in v njem z vhodnimi pročelji proti jugozahodu oziroma jugovzhodu z možnostjo izgradnje primerne javnega prostora za protokolarni ceremonial. Morebitne pomisleke glede financiranja oziroma stroškov tovrstnega podviga pa je treba zavrniti: država ima za potrebe ministrstev in državne uprave iz naslova najemnin za poslovne prostore velike stroške. Zaradi razpršenosti dodatne obratovalne in poslovne odhodke, ogromno izgubljenega časa zaradi sprehajanja na sestanke, s čimer je še dodatno neučinkovita. Poleg tega lahko odproda tudi vse sedanje lokacije in kupnino uporabi za financiranje projekta.

Jože Anderlič